

Sygn. akt VI Ga 88/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Sędziowie: SO Beata Hass-Kloc (spraw.)

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: **S.w R.**

przeciwko: **H. J.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt V GC 550/13 (obecnie V GC 743/14)

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego H. J. na rzecz (...) Spółka z o.o. (...) S.K.A. w upadłości likwidacyjnej w R. reprezentowanej przez Syndyka masy upadłości kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 88/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 maja 2015r

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18.09.2013r Sąd Rejonowy w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy, sygn. akt V GC 550/13 w pkt. I umorzył postępowanie co do należności głównej w kwocie 25 592,87zł, zaś w pkt. II zasądził od pozwanego H. J. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. (...) S.K.A w R. kwotę 24838,98zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2012r. do dnia zapłaty oraz w pkt. III kwotę 1242,00zł tytułem zwrotu opłaty sądowej, kwotę 2400,00zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 17,00zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powyższego podniósł na wstępie, że powód pismem z dnia 12 lutego 2013 r. cofnął pozew co do kwoty 25 592,87 zł, podtrzymując w pozostałym zakresie żądanie pozwu.

W ustaleniach faktycznych Sąd ten stwierdził, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej powód (...) Sp. z o. o. (...) w R. sprzedał pozwanemu H. J. towar, z tytułu czego wystawił faktury VAT, określając w nich cenę oraz termin

płatności. Należności z faktur pozwany regulował z opóźnieniem w związku z tym powód wystawił notę odsetkową, obejmującą odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie ceny za sprzedane pozwanemu towary.

Następnie dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów i zeznań świadka B. Z. (1) uznając je za wiarygodne i wskazując, że pozostałe dowody pominął.

W rozważaniach prawnych Sąd Rejonowy podniósł, że powód dochodzi odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie ceny, zaś obowiązek zapłaty ceny powstał z upływem terminów określonych w fakturach VAT, a ich przekroczenie spowodowało, zdaniem tego Sądu, iż pozwany popadł w opóźnienie, co upoważniło powoda do naliczania odsetek ustawowych na zasadzie art. 481 kc.

Zauważył, że zobowiązanie do zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie powstaje z mocy prawa. Konieczność zapłaty tych odsetek stanowi obowiązek ustawowy, dłużnik nie spełniający świadczenia w terminie musi liczyć się z tym obowiązkiem.

Następnie Sąd ten stwierdził, iż istotę sporu w przedmiotowej sprawie stanowiło rozstrzygnięcie podniesionego poprzez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia odsetkowego, oraz czy i w jakim zakresie powód zrzekł się dochodzenia od pozwanego odsetek od zapłaconych kwot.

Zdaniem Sądu Rejonowego, zarzut przedawnienia roszczenia był niezasadny, albowiem stosownie do art. 118 kc, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Podniósł, że zgodnie z aktualnym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które Sąd Rejonowy w pełni podziela, ustanowiony w art. 118 kc termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się także do roszczeń o odsetki za opóźnienie (uchwała SN z dnia 26.01.2005 r., III CZP 42/04 OSNC 2005/9/149). Ponadto Sąd ten zaaprobował pogląd wyrażony przez judykaturę, iż „Odsetki za opóźnienie traktować należy jako świadczenie okresowe w rozumieniu art. 118 k.c., a z upływem trzyletniego terminu przedawnienia, w tym przepisie ustanowionego, przedawniają się wszystkie roszczenia o odsetki za opóźnienie, zarówno wykazujące związek z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak i związku takiego nie wykazujące. Wymieniony w art. 118 k.c. trzyletni termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe może być uchylony przez przepis szczególny jedynie wtedy, gdy treść takiego przepisu wyraźnie wskazuje, że przewidziany w nim termin dotyczy roszczeń okresowych. W przypadku, gdy roszczenie główne wygasło na skutek jego zapłaty przed upływem terminu przedawnienia, do przedawnienia roszczeń o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia głównego stosuje się ustanowiony przez art. 118 k.c. dla roszczeń o świadczenia okresowe trzyletni termin przedawnienia także wtedy, gdy termin przedawnienia roszczenia głównego już upłynął” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.06.2005 r., III CK 619/04), z chwilą zapłaty należności głównej, odsetki uzyskują byt niezależny i jako świadczenie o charakterze okresowym przedawniają się z upływem 3 lat od powstania (art. 118 kc) – bez względu na to, czy upłynął już termin przedawnienia roszczenia głównego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30.09.2005 r., I Aca 693/05).

W tych okolicznościach Sąd Rejonowy naprowadził, iż niniejszej sprawie było bezsporne, że należność główna, wynikająca z wystawionych przez powoda faktur VAT, wygasła poprzez zapłatę przed upływem terminu przedawnienia.

W związku z tym z chwilą zapłaty odsetki uzyskały byt niezależny i stały się świadczeniem o charakterze okresowym, samodzielnym, a więc przedawniają się z upływem trzyletniego terminu (art. 118 kc).

Następnie Sąd I instancji przywołał treść art. 123 kc i wskazał, że w myśl ogólnego przepisu art. 6 kc, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zatem, w jego ocenie, to pozwany winien wykazać, iż strony dokonały uzgodnień w zakresie zrzeczenia się dochodzenia przez powoda należności odsetkowych od zapłaconych z opóźnieniem kwot. Zdaniem Sądu Rejonowego niniejszej sprawie pozwany nie wykazał za pomocą żadnych środków dowodowych powyższego faktu, ograniczając się do samych twierdzeń przedstawionych w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Zauważył, że okoliczność ta nie wynika także z zeznań zawnioskowanego na tę

okoliczność świadka B. Z. (2), która wprost zeznała, iż pomiędzy stronami nie było mowy o odstąpieniu od naliczania i dochodzenia odsetek.

W tych okolicznościach mając na uwadze, iż powód cofnął pozew co do kwoty 25 592,87 zł, Sąd Rejonowy umorzył w tym zakresie postępowanie na podstawie art. 355 § 1 kpc (pkt I wyroku).W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne i uwzględnił je na podstawie art. 481 § 1 kc zasądając odsetki ustawowe od powyższej kwoty po myśli art. 482 § 1 kc, od dnia wytoczenia powództwa, zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o art. 98 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany wnosząc o zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Zarzucał niniejszemu naruszenie prawa procesowego tj. art. 328 kpc w zw. z art. 227 kpc co skutkowało wadliwością i niepełnością dokonanych ustaleń faktycznych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności pominięcie dowodu zawnioskowanego przez pozwanego w zakresie: 1. przesłuchania pozwanego,2. świadka; ponadto przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające dokonanie ustaleń wyłącznie na podstawie zeznań świadka powódki; a także brak uzasadnienia właściwości Sądu Rejonowego (art. 27 kpc).

Zarzucał również naruszenie prawa materialnego tj. art. 118 kc w z art. 554 kc przez błędną interpretację i zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy i przyjęcie ,że roszczenie dochodzone przez powoda nie uległo przedawnieniu.

W uzasadnieniu niniejszego przywołał m.in. uchwałę SN z dnia 17.06.2003r, III CZP 37/03 w której wskazano ,że roszczenie o odsetki za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawnia się z upływem lat dwóch (art. 554 kc).

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, a dotyczący art. 328 kpc wypada podnieść ,że Sąd nie ma obowiązku wyjaśniać w uzasadnieniu dlaczego uznał za wiarygodne i posiadające moc dowodową te dowody na których się oparł (por. wyrok SN z dnia 14.12.2000r, IV CKN 109/00). Poza tym o naruszeniu art. 328 kpc można mówić jeżeli wykaże się ,że konkretne braki niektórych elementów uzasadnienia Sądu I instancji miały wpływ na wynik sprawy i gdy powodują one, że orzeczenie nie poddaje się kontroli instancji odwoławczej (podobnie SN w wyroku z dnia 19.10.2005r, sygn.. akt V CK 624/04 oraz z dnia 7.10.2005r, sygn.. akt 122/05).

Mając na uwadze powyższe należy zauważyć ,że wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy dopuścił i przeprowadził dowód zawnioskowany przez pozwanego w odpowiedzi na pozew (k- 490) dotyczący zeznań świadka B. Z. (2) na rozprawie w dniu 11.09.2013r (k- 541) – w tej sytuacji zarzut ten jawi się jako niezrozumiały i całkowicie bezpodstawny.

Również podobnie należy ocenić zarzut apelacji dotyczący poczynienie ustaleń wyłącznie w oparciu o dowód z zeznań świadka strony powodowej , gdyż w/w świadek został powołany tylko przez pozwanego i strona powodowa wniosowała w zakresie dowodów osobowych jedynie dowód z przesłuchania stron (pozew k- 4-5). Poza tym Sąd Rejonowy odniósł się do całokształtu okoliczności sprawy przez przyzmat wszystkich dowodów , które zaoferowały mu obie strony , uzasadniając motywy jakim się kierował przyjmując określone dowody za podstawę swych ustaleń.

Przechodząc do oceny zarzutu apelacji odnoszący się do pominięcia przesłuchania pozwanego to na wstępie należy podnieść ,że przepis 299 kpc- określa relacje dowodu z przesłuchania stron do całokształtu materiału dowodowego zebranego w danej sprawie, traktując wypowiedź dowodową strony jedynie jako ewentualnie- w zależności od okoliczności – jako uzupełnienie materiału dowodowego. Z tego przepisu wynikają również konsekwencje zarówno

co do momentu, w którym może zapaść decyzja sądu o przeprowadzeniu dowodu z przesłuchania stron, jak też co do zakresu przedmiotowego tego dowodu. Ograniczenia te są konsekwencją założenia o nikłej wartości dowodowej wypowiedzi osoby zainteresowanej wynikiem postępowania. Ponadto Sąd nie ma obowiązku zarządzenia przesłuchania stron, jeśli na podstawie już przeprowadzonych dowodów wyrobi sobie przekonanie o prawidłowości lub nieprawidłowości istotnych faktów spornych; choćby strona o to wnosiła, pragnąc tą drogą obalić inne dowody (por. orz. SN z dnia 17.01.1966r, nr 9poz.209 oraz glosa W. Siedlecki do wyroku SN z 24.03.1969r, III CRN 419/68, OSNCP 1969, nr 12 poz. 231, orz. SN z dnia 17.11.1946r., C III 719/45). Od oceny sędziego zależy, czy uzna postępowanie dowodowe za wystarczające i przeprowadzenie dalszych dowodów za zbędne.

Mając na uwadze powyższe należy jednak zauważyć, że po pominięciu dowodu z przesłuchania stron pozwany nie złożył zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 kpc co do pominięcia przez Sąd Rejonowy złożonych przez strony wniosków dowodowych w warunkach wskazanych przez ten przepis.

W tej sytuacji strona pozwana nie może skutecznie w apelacji zarzucać, że Sąd Rejonowy pominął dowód z zeznań stron zawnioskowanych w odpowiedzi na pozew, skoro co do tego postanowienia dowodowego nie złożyła w/w zastrzeżenia; albowiem zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia

27 października 2005r. III CZP 55/05, którą tut. Sąd podziela, strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, polegającego na wydaniu postanowienia, które może być zmienione lub uchylone stosownie do okoliczności, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie w toku posiedzenia, a w razie nieobecności - na najbliższym posiedzeniu, chyba, że nie zgłoszenie zastrzeżenia nastąpiło bez jej winy (art. 162 k.p.c.).

Powyższe powoduje, że wszelkie zarzuty apelacji w tym zakresie w chwili obecnej należy uznać za nieskuteczne szczególnie, że prekluzja dotycząca zwrócenia przez stronę uwagi sądu na uchybienia przepisom ma charakter bezwzględny, przy czym nie ma znaczenia czy przepis (przepisy), które zostały naruszone miały lub bądź mogły mieć wpływ na treść orzeczenia.

Poza tym powszechny jest pogląd wśród doktryny i judykatury, iż wnioski dowodowe stron powinny być sformułowane w taki sposób, aby umożliwiały Sądowi dokonanie ich oceny z punktu widzenia art. 227 kpc. Nieodzowne jest, aby strona bliżej sprecyzowała fakt mający być przedmiotem postępowania dowodowego (por. postanowienie SN z dnia 28.05.1997r III CKN 16/97). W przeciwnym razie nie możliwa jest ocena, czy strona spełniła warunek istotności faktów przedstawianych w wnioskach dowodowych. Stosownie do tego teza dowodowa powinna być substancjonowana i wskazywać na istotność faktów, które winny być przedstawione przejrzysto i dokładnie, aby umożliwić kontrolę sądowi (por. wyrok SN z dnia 17.04.1963r, II CR 240/62). Natomiast niedopuszczalnym jest wydawanie przez Sąd postanowienia dowodowego w formie ogólnikowej (por. wyrok SN z dnia 13.06.1947r, III C 760/47).

Powyższe rozważania Sąd Okręgowy poczynił w związku z tym, że pozwany zgłaszając dowód z przesłuchania stron nie sprecyzował okoliczności na jakie ma być on przeprowadzony, przez co uniemożliwił Sądowi rozstrzygnięcie co do jego istotności w okolicznościach niniejszej sprawy na tle zgromadzonego już w sprawie materiału dowodowego.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. 233 kpc to wypada podnieść, że orzecznictwo sądowe przyjmuje, iż skuteczne postawienie w/w zarzutu wymaga wykazania uchybienia przez sąd zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego; nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok SN z dnia 8.04.2009r, II PK 261/08, LEX 707877). Poza tym wyrażona w/w przepisie zasada swobodnej oceny dowodów oznacza, że jeżeli sąd ocenił materiał dowodowy wszechstronnie (tzn. odniósł się do wszystkich dowodów mających istotne znaczenie w sprawie) wskazał na jakiej podstawie których dowodów poczynił ustalenia, w których w całości bądź w części odmówił wiarygodności i mocy oraz wyprowadzając wnioski natury faktycznej nie naruszył reguł logicznego myślenia i doświadczenia życiowego - dokonana w konkretnej sprawie ocena dowodów pozostaje pod ochroną prawa procesowego. Podważenie tak dokonanej oceny dowodów oznaczałoby, bowiem pozbawienie sądu orzekającego w pierwszej instancji (a to

on w przeważającej mierze gromadzi i przeprowadza dowody) jego podstawowej prerogatywy , jaką jest ocena wiarygodności i mocy dowodów „ według własnej przekonania” (por. uzasadnienie wyroku SA w Rzeszowie z dnia 15.01.2015r, sygn.. akt I ACa 509/14).

Powyższe rozważania czynią lakonicznie sformułowany zarzut apelacji w tym przedmiocie także za niezasadny.

Przechodząc do naruszeń prawa materialnego to Sąd Okręgowy w całości podziela rozważania prawne wywiedzione przez Sąd Rejonowy.

Należy w związku z tym podnieść jedynie dodatkowo ,że zgodnie uchwałą (7) SN z dnia 26.01.2005 r III CZP 42/04 przedawnieniu nie ulegną roszczenia uboczne gdy roszczenie o świadczenie główne wygasło przed terminem przedawnienia na wskutek np. wykonania. Pozostałe w mocy roszczenia uboczne ulegają z chwilą tego zdarzenia przekształceniu w roszczenia samodzielne (SN w wyroku z dnia 24.05.2005r, V Ck 655/04, wyrok SN z dnia 13.01.2012r, I CPN 22/2011). Roszczenia o odsetki stają się wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia (uchwała SN z dnia 05.04.1991 III CZP 21/91); a roszczenie o odsetki ulega przedawnieniu w terminie przewidzianym dla roszczeń okresowych , niezależnie od długu głównego (por. uchwała SN z dnia 09.11.1994, III CZP 141/94).

W świetle powyższego i faktu , iż należności główne zostały zapłacone przed upływem terminu przedawnienia o którym stanowi art. 554 kc i stanowiska SN wyrażonego w/w uchwale ,że ustanowiony w art. 118 kc termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy , gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 kc brak jest podstaw do przyjęcia ,że roszczenie powoda o zapłatę odsetek za opóźnienie w uiszczeniu należności głównych uległo przedawnieniu.

Na koniec Sąd Okręgowy pragnie zwrócić uwagę ,że powód uzasadnił w pozwie właściwość Sądu Rejonowego w Rzeszowie tym ,że skoro dochodzi zapłaty długu pieniężnego , który jest długiem oddawczym , a strony nie umówiły się inaczej winien on być zapłacony w miejscu siedziby wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia –art. 454 kc (por post. SN z dnia 8.11.1991r, II CO 16/91);

w okolicznościach niniejszej sprawy siedziba powoda to R..

Z tych też względów zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 27 kpc nie zasługiwał na uwzględnienie.

Powyższe rozważania były podstawą uznania apelacji pozwanego za bezzasadną i jako taką oddalono ją po myśli art. 385 kpc.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono zgodnie z art. 98 par 1,3 kpc i 108 kpc.